
KÖNYVISMERTETÉS

**Hans-Joachim Schneider (Hrsg.):
Internationales Handbuch der Kriminologie Band 2.
Besondere Probleme der Kriminologie.**

Walter de Gruyter, Berlin, 2009*

Hatalmas feladatra vállalkozott *Hans-Joachim Schneider*, a Münsteri Egyetem professor emeritusa, számos nemzetközi kriminológiai díj kitüntetettje, amikor elhatározta, hogy olyan könyvet szerkeszt, amely szintetizáló jelleggel, logikus struktúrába ágyazva, kiváló szakmai színvonalon mutatja be a kriminológustársadalmat napjainkban leginkább foglalkoztató kérdésköröket. Talán előrebocsáthatom, hogy e célt messzemenőig sikerült megvalósítania, erről bárki meggyőződhet, aki kézbe veszi az *Internationales Handbuch der Kriminologie* című kétkötetes művet, amelynek nemrég megjelent második kötetét kívánom részletesebben bemutatni az alábbi sorokban.

Hans-Joachim Schneider, meglátásom szerint, helyesen döntött, amikor vállalkozását két lépésben valósította meg. A 2007-ben megjelenő több mint ezeroldalas első kézikönyv a *Grundlagen der Kriminologie* (A kriminológia alapjai) alcímet viseli, és ennek megfelelően célja a tudományág történetének, elméleti hátterének és módszereinek ismertetése, illetve a bűnözés átfogóbb összefüggéseinek feltárása, valamint a megoldási lehetőségek bemutatása, tehát egyfajta „általános rész” létrehozása.

Az első kötetnek kiváló kiegészítése és folytatása a második kézikönyv, amely a *Besondere Probleme der Kriminologie* (A kriminológia különös problémái) címet kapta. E részben már lehetőség nyílt speciálisabb témakörök feltáró jellegű elemzésére is.

A második kézikönyv hét nagy fejezetre, valamint egy bevezető és egy zárótanulmányra tagolódik. A bevezetőben (Kriminológia Európában) Hans-Joachim Schneider ismerteti az európai kriminológia korábbi és mai helyzetét a világban, hangsúlyozva az Egyesült Államok jelenlegi egyértelmű vezető pozícióját. Emellett néhány európai ország kiemelésével részletesen számot ad az európai bűnözés alakulásáról, az egyes országok tudományos fejlődéséről, a kriminálpolitikai változásokról. Értékes záróakkordként pedig vázolja a XX. század második felének legfontosabb kriminológiai fejlődési irányait Európában, így a viktimológiai kutatások,

* Az első kötetről Korinek László írt recenziót a Rendészeti Szemle 2008/5. számában.

a fejlődési kriminológia, az evaluációs kutatások és kísérletek, valamint az ezeken nyugvó kriminálpolitika előtérbe helyeződését.

A bevezető tanulmány után következő első fejezet (Nemzetközi problémák) egyrészt olyan, a nemzetközi viszonyokat is érintő bűncselekményekkel foglalkozik, mint a XX. század legsúlyosabb pillanatait okozó népiirtás, a napjainkban egyre súlyosbodó problémát jelentő számítógépes bűnözés, valamint a „modern rabszolgaságnak” is nevezett nemzetközi emberkereskedelem. Másrészt ismertetésre kerülnek a kriminológia tudományának nemzetközi vonatkozásai is, úgymint a statisztikai adatok segítségével végzett nemzetközi összehasonlítások a bűnözés területén, az emberi jogok biztosítását is szigorúan vizsgáló büntetés-végrehajtással kapcsolatos nemzetközi kutatások, illetve az ENSZ égisze alatt végzett kriminológiai felmérések.

A második fejezet (Politikai és társadalmi problémák) tárgya a bűnözés megjelenítésével kapcsolatos gondok a tömegkommunikációban, az ősidők óta létező és napjaink multikulturális társadalmában is állandó problémát jelentő gyűlölet-bűncselekmények, a hatalmas kutatói energiákat mozgósító és állandóan tárgyalt terrorizmus, valamint a nehezen kutatható és feltárható korrupció. A fejezet egy a sorból tartalmilag kissé kilógó tanulmánnyal zárul a bűnözés történetéről, amely igen érdekfeszítően mutatja be a középkori és modern kori bűnözés alakulását.

A harmadik rész (Szociális és személyiségproblémák) igen heterogén témákat ölel fel. Itt olvashatunk egy rövid összefoglalást a skandináv bűnözés és igazságszolgáltatás egyéb európai államokkal való összevetéséről, a migráció és a bűnözés összefüggéseiről áldozati és tettesi oldalról egyaránt, a bűnözési félelemlről, illetve a népesség büntetési igényéről, a közösségi rendőrség működéséről, a helyreállító igazságszolgáltatásról, valamint a drogok, az alkohol és a bűnözés kapcsolódási pontjairól.

A negyedik, rövidebb fejezet témája az „Elméleti és módszertani problémák”. Ez a rész azok számára lesz érdekfeszítő, akik többet akarnak megtudni a karrierbűnözés jellemzőiről és kutatási lehetőségeiről, a bűnözővé válás hosszsmetszeti vizsgálatairól, illetve érdekes kitérőként az irodalom és a kriminológia összefüggéseiről.

Az ötödik fejezetben az erőszak és a bűnözés kapcsolatával foglalkoznak a szerzők. Ezen belül az első tanulmány az emberöléssel kapcsolatos összefüggéseket tárja fel egy, az angol nyelvű országokra (Amerika, Kanada, Ausztrália, Anglia és Wales) kiterjedő nemzetközi kutatás bemutatásával. A további munkák az igen magas latenciával jellemezhető családon belüli erőszak és a napjainkban egyre jelentősebb problémává váló iskolai agresszió témakörét tárgyalják, illetve külön tanulmány foglalkozik az úgynevezett Bystander-jelenséggel, azaz az erőszakos bűncselekményeket végignézó, de abba be nem avatkozó személyek lélektanával,

KÖNYVISMERTETÉS

kiterjesztve az elemzést makroszintre, a népek egymás irányában megmutatkozó segítségnyújtására, illetve annak hiányára is.

A hatodik részt az egyik legszomorúbb és legrettenetesebb bűncselekménykörnek, a szexuális erőszak problematikájának szentelte a szerkesztő. Az elemzések tárgya a gyermekekkel való szexuális visszaélés, a gyermekek ellen elkövetett, szexuális indíttatású emberölés, a nemi erőszak, a gyermek- és fiatalkorban elkövetett nemi bűncselekmények, illetve a szexuális jellegű bűncselekmény elkövetők visszaesési prognózisa és kezelési lehetőségei.

„A bandabűnözés problémái” címet viselő hetedik fejezet ismét valamivel rövidebb. Két írást tartalmaz a bandabűnözésről, amelyek a gengerek tipológiáját, kialakulásuk okait és működésüket mutatják be, illetve új meglátásokat fogalmaznak meg a fiatalkori bűncselekmények és a bandák összefüggéseiről.

A záró írás ismét Hans Joachim Schneider tollából származik, témája a szabadságvesztés. A szerző bemutatja a büntetési nem történeti alakulását, a napjainkra jellemző helyzetet (ismét több európai állam elemzésével), illetve az előnyeivel és hátrányaival kapcsolatos vitákat. Befejezésül a német kriminálpolitika részére fogalmaz meg végkövetkeztetéseket, ezek a lényege, hogy bár a németországi fogvatartotti arány nem magasabb a nyugat-európai átlagnál, törekedni kell az alternatív szankciók szélesebb körű alkalmazására.

A címben szereplő „nemzetközi” kifejezést nem csupán a vázolt, egész világunkat érintő kriminológiai problémák bemutatásáért érdemli ki a könyv, hanem azért is, hogy a 33 német, illetve angol nyelvű tanulmányt készítő 25 kutató között találunk osztrák, ausztrál, holland, svéd, angol, amerikai, lengyel és természetesen számos német szerzőt is. A szerkesztő ezzel is gondoskodott arról, hogy átlátható egységbe foglaltan számos nézőpont ismertetésre kerülhessen, ami segít az olvasónak a problémák komplex jellegének meglátásában, új látószögek megismerésében.

Külön kiemelés érdemel, hogy a 82 éves Hans-Joachim Schneider nem csupán a kötet szerkesztési munkálatait végezte, hanem egyben ő a kötet legtermékenyebb szerzője is kilenc saját tanulmánnyal.

A kitűzött „heroikus feladat”, ahogyan a kötet társszerzője és előszavának írója, Hans-Jürgen Kerner nevezi a könyv létrehozását, sikerült, és olyan mű jött létre, amely az állandóan változásban lévő viszonyok között is szilárd tudományos alapot nyújt nemcsak a mai, hanem a jövő generáció kutatói számára is.

Készítette: Kulcsár Gabriella